

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практикум з психологічної допомоги

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 053 Психологія
(код і назва спеціальності)

освітня програма / спеціалізація Психологія
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни Вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

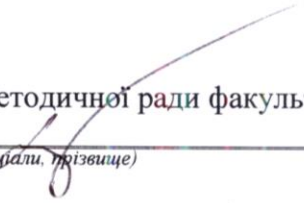
Гарант освітньо-професійної програми

 Мазоха І.С.

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

 Циганок І.Б.

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою _____

протокол № 6 від 09.01.2019

Завідувач кафедри Прокоф'єва Л.О.

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Макарчук Наталія Олексіївна, доктор психологічних наук, професор кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.

Рецензенти програми:

Кічук Антоніна Валеріївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	4
Модуль: I	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: I	Лабораторні заняття:	
Семестр: II	Семінарські заняття:	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2		
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет зміст та практики психологічної допомоги.

Метою вивчення дисципліни є: формування фахової та спеціальної компетентностей із реалізації психологічної допомоги у практичній професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Для освоєння дисципліни «Практикум з психологічної допомоги» студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Діагностика властивостей та станів», «Психологія масової поведінки» та ін. Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Психологічна допомога жертвам насильства та аспекти суїцидології», «Психологія проектної діяльності» та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

Знання: основні поняття, складові та вимоги до реалізації психологічної допомоги у практиці; основні поняття, складові та вимоги до практик психологічної допомоги; структуру психологічного обстеження, психологічного консультування; зміст надання психологічної допомоги в залежності від особливостей розвитку та його вікових показників; процес створення власної психологічної практики.

Уміння: визначають основні складові теорії та практики сучасних досліджень в психології; визначають структуру психологічної допомоги та її запиту; опановують специфікою використання практик психологічної допомоги; опановують специфікою організації тренінгової діяльності та майстер-класів.

Комунікація: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань служби «Практикум з психологічної допомоги»; емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості; уміння встановлювати контакт з людьми (вести бесіду, співбесіду, ділову розмову, диспут, полеміку, дискусію, діалог, дебати, круглий стіл, ділову нараду, ділову гру) та формулювати цілі і завдання ділового спілкування, здійснювати диференційований підхід до клієнтів; аналізувати предмет спілкування, розбирати скаргу, заяву, ставити питання й конкретно відповідати на них.

Автономність та відповідальність: узагальнювати результати і будувати історично-наукове обґрунтування досліджуваної психологічної проблематики; практично розробляти проекти в різних прикладних галузях; самостійного пошуку й обробки відомостей та даних, необхідних для якісного виконання професійних завдань; презентації себе як фахівця, здатного надати кваліфіковану допомогу.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Психологічна допомога у сучасній Україні	4	2	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	14
2.	Призначення психологічного супроводу та підтримки	4	2	2	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	14
3.	Технології психологічного супроводу та підтримки	4	2	2	-	-	-	10	2	-	2	-	-	-	14
4.	Сутність та призначення психологічної діагностики	4	2	2	-	-	-	12	2	-	2	-	-	-	14
5.	Технології психологічної діагностики в залежності від специфіки розвитку	4	2	2	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	14

6.	Еклектичний характер психологічного консультування та психологічної терапії	4	2	4	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	14
7.	Види Запитів на використання психологічного консультування та психотерапії	4	2	2	-	-	-	10	2	2	-	-	-	-	14
8.	Дизайн практик психологічної допомоги як професійна діяльність психолога	4	2	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	14
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Разом:		32	16	16	-	-	-	88	8	4	4	-	-	-	112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Психологічна допомога у сучасній Україні.

Поняття «проблема» в психології. Психологічна допомога як теорія і практика психології. Сфери проблем психологічної допомоги. Види ситуацій з якими працює психолог. Спектр порушень адаптивних процесів людини. Спектр порушень психічного розвитку. Спектр порушень поведінки. Спектр порушень особистості. Статистика розповсюдженості порушень психічної діяльності в Україні.

Тема 2. Призначення психологічного супроводу та підтримки.

Психологічний супровід та його призначення в сучасній системі психологічної допомоги. Психологічна підтримка та її соціальне призначення. Категорії порушень, які підпадають під психологічний супровід та психологічну підтримку. Традиційні та інноваційні технології психологічного супроводу. Напрями реалізації психологічної підтримки.

Тема 3. Технології психологічного супроводу та підтримки.

Дорожня карта як інтегративна технологія «розвиток-оточення-вплив-динаміка» роботи з дітьми та дорослими з ментальними порушеннями розвитку. Категорія порушень розвитку «розумова відсталість», «аутизм», «затримка психічного розвитку» (органічного генезу), «гіперактивність», «психічні розлади» (органічного характеру). Покроковий алгоритм розроблення дорожньої карти «діагностика-компенсація/корекція-формування-соціальна інтеграція».

Тема 4. Сутність та призначення психологічної діагностики.

Психологічна діагностика як невід'ємна складова психологічної допомоги. Психологічне обстеження стану розвитку дитини та дорослого. Підбір діагностичного інструментарію: обмеження та відповідність.

Тема 5. Технології психологічної діагностики в залежності від специфіки розвитку

Розвиток у дитячому віці. Обмеження діагностичної процедури. Обмеження використання психодіагностичного інструментарію. Системний характер психологічного обстеження. Розвиток та життєдіяльність дорослої людини. Обмеження діагностичної процедури. Обмеження використання психодіагностичного інструментарію. Системний характер психологічного обстеження.

Тема 6. Еклектичний характер психологічного консультування та психологічної терапії.

Психологічне консультування. Психологічна терапія. Етапи психологічного консультування. Проблема Запиту в психоконсультуванні. Психологічна терапія. Дискусія щодо завершеності психотерапевтичного процесу. Сфери використання психологічного консультування. Призначення психологічної терапії. Проблемне поле психологічного консультування. Проблемне поле психологічної терапії.

Тема 7. Види Запитів на використання психологічного консультування та психотерапії

Проблема Запиту дитини. Форма роботи із Запитом дитини. Проблема відокремлення Запиту дитини від Запиту батьків. Обрання засобів психотерапевтичного впливу на дитину.

Тема 8. Дизайн практик психологічної допомоги як професійна діяльність психолога.

Тренінгова діяльність. Форми тренінга: просвітницький, розвитку, особистісного зростання, інтерактивний, групової терапії. Специфіка розроблення тренінгу та підбір технологій. Організація тренінгу. Проведення тренінгу. Очікування тренінгу. Здобутки та недоліки тренінгової роботи. Майстер-клас як технологія психологічної допомоги. Просвітницька місія майстер-класів. Обрання ідеї майстер-класу. Етапи майстер-класу. Розроблення змісту майстер-класу. Упередження використання консультативного та психотерапевтичного процесу в презентації майстер-класу.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Психологічна допомога у сучасній Україні.

Тема 2. Призначення психологічного супроводу та підтримки.

Тема 3. Технології психологічного супроводу та підтримки.

Тема 4. Сутність та призначення психологічної діагностики.

Тема 5. Технології психологічної діагностики в залежності від специфіки розвитку

Тема 6. Еклектичний характер психологічного консультування та психологічної терапії.

Тема 7. Види Запитів на використання психологічного консультування та психотерапії

Тема 8. Дизайн практик психологічної допомоги як професійна діяльність психолога.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота - це особливо організований вид навчальної діяльності, який передбачає вивчення історичної спадщини минулого з даної дисципліни, досліджень сучасних українських і зарубіжних вчених, навчальної та додаткової літератури, обробку своїх конспектів лекцій.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
3.	Ессе	28	40	захист ессе
4.	Кейс	28	40	захист кейсу
5.	Презентація за темою	28	32	презентація
4.	Підготовка до модульної контрольної роботи	4	-	модульна контрольна робота
	Разом	88	112	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Тема. Теорія і практика сучасної психологічної допомоги.

1. Презентація «Проблеми психологічної допомоги в Україні».

Тема. Психологічний супровід та підтримка.

1. Кейс «Психологічний супровід: від проблеми до її вирішення».
2. Презентація «Психологічна підтримка в Україні: нова форма взаємодії людини-суспільства-держави».

Тема. Технології психологічного супроводу та підтримки.

1. Ессе «Психологічний супровід дитини з порушеннями розвитку».
2. Презентація «Психологічний супровід сімей з дітьми, які мають особливості психічного та/або фізичного розвитку» .
3. Кейс «Психологічний супровід обдарованих дітей».

Тема. Діагностика як психологічна практика

1. Кейс «Методи психологічного обстеження дитини».
2. Кейс «Методи психологічного обстеження дитини з особливим розвитком».
3. Презентація дизайну психологічного обстеження дорослого.

Тема. Технології психологічної діагностики в залежності від специфіки розвитку

1. Презентація «Діагноз чи прогноз».
2. Кейс «Специфіка використання тестових діагностичних методик».
3. Презентація «Призначення проєктивної діагностики в розвитку дитини і дорослого».

Тема. Психологічне консультування та психотерапія як напрями психологічної допомоги.

1. Презентація «Психологічне консультування: авторський погляд».
2. Ессе «Слабкі та сильні сторони психотерапії».
3. Методичні рекомендації психологічного консультування педагога.

Тема. Види Запитів на використання психологічного консультування та психотерапії.

1. Дизайн «Запити у сучасній психологічній допомозі».
2. Презентація «Як виявити Запит? Істинний Запит».
3. Ессе «Мій Запит на психологічну консультацію».

Тема. Перспективи та труднощі використання психологічної допомоги у різних сферах життєдіяльності.

1. Презентація «Реалії психологічної допомоги: порівняльний аналіз вітчизняної та зарубіжної практики».
2. Кейс «Система психологічної допомоги: авторський законопроект».

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1 Форми поточного контролю – усне та письмове опитування, індивідуальна або групова презентація виконаного завдання, підготовка есе, підготовка реферату, складання таблиць та схем за темами, складання термінологічного словника.

6.2 Форми проміжного контролю – модульна контрольна робота.

6.3. Форми підсумкового контролю - залік.

1. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати завдань для самостійної роботи, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату (есе) та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним та практичним матеріалом телефонного консультування.

Зразок модульної контрольної роботи:

1. Діагноз як результат психологічної діагностики.
2. Підбір діагностичного інструментарію: обмеження та відповідність.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та	30 балів (проміжний контроль) – за
------------------------------------	--	---

	виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2 Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

9 Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні

	помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Ессе	5
Презентація	5
Кейс	5
Презентація	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Базова

1. Боулби Дж. Создание и разрушение значимых связей / Джон Боулби. – М.: Академический проект, 2004. – 232 с.
2. Бріш К.Г. Розлади прив'язаності від теорії до практики / Карл Гайнц Бріш. – Львів: Кальварія, 2012. – 312 с.
3. Етичний кодекс психолога / Основи практичної психології / В. Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. – Вид. 3. – К.: Либідь, 2006. – 536 с. Кризова психологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, 2010. - 401 с.
4. Особливості стосунків «психотерапевт – клієнт» у сучасному соціокультурному середовищі: монографія / З.Г. Кісарчук, Я.М. Омельченко, Г.П. Лазос [та ін.] ; за ред. З.Г. Кісарчук. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. – 225 с.
5. Програма профілактичного тренінга для подростков «СТУПЕНИ»: руководство для тренера; под ред. Р. В. Йорика и А. В. Шаболтас. – СПб.: Врачи детям, 2009. – 92 с.
6. Романчук О.І. Терапевтичне батьківство: роль прийомних батьків у зціленні дітей з розладами прив'язаності / О.І. Романчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.neuronews.com.ua.

7. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / [В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов] ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. – 2-ге вид. – К.: ЗАТ “ВІПОЛ”, 2011. – 248 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / О.Т. Баришполець, О.Л. Вознесенська, О.Є. Голубєва, Г.В. Мироненко, Л.А. Найдьонова, Н.О. Обухова, Н.І. Череповська ; за наук. ред. Л.А. Найдьонової, Н.І. Череповської ; Нац. академія пед. наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К. : Міленіум, 2014. – 348 с.

2. Сергєєнкова О.П. Вікова психологія : навч. посіб. / Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури». – 2012. – 384 с.

3. Романчук О. Сім'я, щозцілює. Основи терапевтичного батьківства дітей, що зазнали скривдження та емоційного занедбання / О. Романчук. – Львів.: Колесо, 2011 – 98 с.

4. Основи психотерапії: Навч. посібник. – Полтава: Алчевськ ЦПК, 2013. – 329 с.

10.3. Інтернет-ресурси:

1. <http://chitalka.info/psy.html> - студентська електронна бібліотека "Читалка";
2. http://upsihologa.com.ua/tytarenko_crisis2.html;
3. <http://flogiston.ru/blog/psytrud>;
4. <http://upsihologa.com.ua>;
5. <http://www.info-library.com.ua/books-book-78.html>;
6. <http://www.info-library.com.ua/books-text-1272.html>;
7. <http://eprints.ksame.kharkov.ua/3121/>.